

Europos Pulsas

Jungiant bendruomenes, stiprinant Europą

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Nr. 42

2025 m. rugpjūtis

BROŽIAI – IŠ NYKSTANČIO KAIMO Į SUMANIŲJŲ KAIMŲ LYDERIUS

Brožiai – nedidelis kaimas Klaipėdos rajone, Vėžaičių seniūnijoje. Prieš keletą metų ši gyvenvietė susidūrė su visai Lietuvai būdingais iššūkiais: mažėjančiu gyventojų skaičiumi, jaunimo emigracija, socialinių paslaugų stygiumi ir nykstančia bendruomenine dvasia. Tačiau šis kaimas priėmė iššūkį ir tapo pirmuoju Lietuvoje įgyvendintu „sumanaus kaimo“ projektu – iniciatyva, kuri sulaukė pripažinimo tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu.

Pagrindinis sumanaus kaimo tikslas – pritaikyti inovatyvius, vietai pritaikytus sprendimus, kurie padėtų atgaivinti vietos ekonomiką, sustiprinti bendruomenės įsitraukimą ir padidinti gyvenimo kokybę. Brožių atveju šie sprendimai buvo susiję su vietos maisto gamyba, socialiniu verslu, edukacija bei skaitmeninėmis paslaugomis.

Maisto perdirbimas ir edukacija

Viena iš pirmųjų iniciatyvų buvo bendruomeninės virtuvės įkūrimas apleistose kultūros namų patalpose. Projektas suteikė galimybę vietos gyventojams ne tik įsidarbinti, bet ir patiems tiekti maistą į regiono ugdymo bei globos įstaigas. Šis socialinis verslas paskatino vietinių ūkininkų bendradarbiavimą, trumpųjų maisto tiekimo grandinių formavimą ir ekologinių produktų naudojimą. Bendruomenės virtuvė tapo ekonominiu ir simboliu pokyčio ženklu.

Kitas svarbus žingsnis – daržovių perdirbimo cecho įrengimas ir sultinio gamybos linija. Produktai tiekiami darželiams, mokykloms, viešiesiems renginiams. Greta atsirado degustacijų erdvė – tai vieta edukacijai ir bendruomenės susitikimams. Taip Brožiai suformavo holistinį požiūrį į vietos maisto ekonomiką.

Siekdami tvarumo, gyventojai įkūrė inovacijų centrą, kuriame vyksta mokymai apie sveiką gyvenseną, skaitmeninius įgūdžius, bioekonomiką ir socialinį verslą. Centre veikianti programa skatina jaunimą domėtis regiono vystymu ir įgyti verslumo žinių.

Brožių bendruomenė aktyviai dalyvauja mokymuose, susijusiuose su socialiniu verslu, bioekonomika, sveika gyvensena ir vietos vystymo strategijomis. Dalis veiklų vyksta inovacijų centre, kur vykdomos edukacijos apie vietos ūkio galimybes, tvarumą, bendruomeninių paslaugų stiprinimą. Į šias veiklas įsitraukia įvairaus amžiaus gyventojai – nuo jaunimo iki vyresnio amžiaus žmonių.

Ypatingas dėmesys skiriamas partnerystei tarp bendruomenės ir ugdymo įstaigų – kartu rengiami edukaciniai užsiėmimai, sveikos mitybos dirbtuvės, organizuojami vietos produktų pristatymai. Taip kuriama aplinka, kurioje vaikai nuo mažens supažindinami su vietos vertybėmis ir bendruomeniškumo svarba.

Čia taip pat vystomi kontaktai su kitomis bendruomenėmis – tiek Lietuvoje, tiek Europoje. Tarptautiniai ryšiai skatina žinių mainus, dalijimąsi gerąja prakti-

ka ir padeda stiprinti Brožių, kaip aktyvios ir inovatyvios vietovės, įvaizdį.

Brožiai – nacionalinio dėmesio centre

2025 m. Brožiuose surengta

Nors projektai prasidėjo nuo konkrečių pastatų ir maitinimo grandinių, Brožių transformacija yra daug platesnė. Kaimas pradėjo keistis iš vidaus: gyventojai įsitraukė į planavimą, išmoko valdyti viešąsias paslaugas, ėmė bendradarbiauti su kitomis bendruomenėmis, kurti regioninius ryšius. Tai virto nauju socialiniu kontraktu – kur gyventojas nėra pasyvus gavėjas, bet aktyvus kūrėjas.

Sumanių kaimų idėja kilo kaip atsakas į vis labiau ryškėjančius

pokyčių etapą. Tradicinė infrastruktūros parama (pvz., kelių tiesimas ar vandentvarkos sprendimai) papildyta išmaniosiomis iniciatyvomis, kurios skatina vietos inovacijas, socialinius tinklus, skaitmeninę įtrauktį. Austrijoje sumanūs kaimai diegia energetinį savarankiškumą pasitelkdami saulės jėgaines ir biodujas. Prancūzijoje kaimai skaitmenizuojami per viešąsias paslaugas – įrengiami bendruomeniniai interneto centrai, savitarneje teikiamos socialinės

oninio lygio bendradarbiavimą su kitomis seniūnijomis, kurios domisi galimybe kopijuoti šį modelį.

Svarbus aspektas – tarptautiniai ryšiai. Brožiai dalyvauja Europos „Smart Rural 27“ tinkle, kuris vienija daugiau nei 20 šalių. Ši partnerystė leidžia keistis gerosiomis praktikomis, lankytis kituose projektuose, priimti užsienio delegacijas, o svarbiausia – įgyti įkvėpimo bei žinių, kurios padeda augti. Tokie tarptautiniai tinklai padeda mažoms vietovėms išlikti matomoms, įtrauktoms į bendrą ES politinę darbo-tvarkę.

Ateities plėtros planuose galėtų būti svarstoma galimybė dar labiau įtraukti jaunimą į kaimo vystymo veiklas. Viena iš minčių – organizuoti temines kūrybines stovyklas ar edukacinius savaitgalius, kuriuose jauni žmonės galėtų susipažinti su socialinio verslo pagrindais ir tvoros gyvensenos principais. Tokios iniciatyvos galėtų paskatinti jaunimo pasilikimą regione ar net grįžimą po mokslų.

Taip pat diskutuotina apie savanorystės kultūros stiprinimą – būtų galima sukurti vietinį savanorių tinklą, kuris prisidėtų prie bendruomenės renginių, edukacinių užsiėmimų ar aplinkos puoselėjimo. Tokia iniciatyva leistų gyventojams aktyviau įsitraukti į viešųjų erdvių tvarkymą ir bendrą sprendimų priėmimą.

Kai kurios idėjos galėtų būti ir dėl su tolesniu bendradarbiavimu tarp bendruomenės ir švietimo įstaigų – ateityje galėtų būti kuriamos programos, jungiančios vietos istorijos, sveikos mitybos ar ekologijos temas. Tai sustiprintų ryšį tarp ugdymo ir vietos tapatybės.

Ateities vizija iki 2030 metų

Žvelgiant į ateitį, Brožiai siekia plėtoti žiedinę ekonomiką – t. y., perdirbti maisto atliekas, naudoti vietinius resursus energijai, stiprinti bendruomenės vartojimo sąmoningumą. Taip pat planuojama steigti atvirą edukacijos platformą – bendradarbiaujant su vietos mokyklomis ir neformalaus ugdymo organizacijomis.

Iki 2030 metų vizijoje – tvarus, bendruomeniškasis, savarankiškas kaimas, kuriame gyvenimo kokybė prilygsta miestams, tačiau išsaugoma kultūrinė tapatybė, gamtos artumas ir bendruomenės tarpusavio ryšiai. Tai ne tik vizija – tai strategija, kurios pagrindas jau padėtas.

Brožiai šiandien – tai įrodymas, kad net mažiausia gyvenvietė, turinti tikslą ir susitelkusią bendruomenę, gali įgyvendinti Europos masto iniciatyvas. Tai – žinutė visai Lietuvai: sumanus kaimas prasideda ne nuo technologijos, o nuo žmonių, kurie pasiruošę veikti, mokytis ir kurti kartą.

„Europos Pulso“ informacija

Bendruomenės pastatytas Lietuvos 100-mečio paminėjimo akmuo Autorius Vilensija - Mano darbas, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=87756123>

pirmoji šalyje konferencija apie sumaniųjų kaimų plėtrą. Renginyje dalyvavo atstovai iš visos Lietuvos. Čia aptarti ne tik vietos pasiekimai, bet ir Europos šalių praktikos – pavyzdžiui, Italijoje sumanūs kaimai investuoja į kultūros paveldą ir turizmą, Slovėnijoje – į žaliąją energetiką, Suomijoje – į e. sveikatos paslaugų plėtrą nutolusiose vietovėse.

Visoje Europoje sumanūs kaimai įgyvendinami pasitelkus ES „Smart Villages“ strategiją. Tai daugiadisciplinė iniciatyva, remiama bendros žemės ūkio politikos (CAP), LEADER ir kitų programų. Projektai apima skaitmeninę transformaciją, vietos bioekonomiką, atsinaujinančią energetiką, trumpąsias tiekimo grandines, bendruomeninių paslaugų atgaivinimą.

Brožiai tapo pirmuoju Lietuvos kaimu, įtrauktu į Europos sumaniųjų kaimų tinklą. Lietuvoje iki 2027 m. planuojama įgyvendinti apie 25 tokias strategijas. Vienai strategijai gali būti skiriama iki 700 tūkst. eurų, priklausomai nuo dalyvių skaičiaus ir apimtys. Šios lėšos skiriamos infrastruktūrai, mokymams, koordinavimui, socialiniam verslui ir kitoms bendruomenės iniciatyvoms.

skirtumus tarp miestų ir kaimo vietovių. Europos Komisija inicijavo šią kryptį, siekdama skatinti regioninę pusiausvyrą, inovacijas ir lygiavertę galimybę. Tokie projektai kaip Brožiai atskleidžia, kad net ir mažiausios gyvenvietės gali tapti naujovių centrais, jei turi aiškią strategiją, paramą ir bendruomenės valią.

Šiandien Brožiai yra tapę gerosios praktikos pavyzdžiu – juos lanko delegacijos iš kitų Lietuvos regionų, čia mokytis atvyksta bendruomenių lyderiai. Tai rodo, kad pokytis galimas ne tik dokumentuose, bet ir realybėje. Brožių istorija patvirtina, kad sumanus kaimas – tai ne utopija, o pasiekiamas realybė, kuri prasideda nuo vietos žmonių sprendimų.

Brožių pavyzdys padeda suprasti, kad sėkmingas kaimo vystymasis grindžiamas ne vien išorine investicija, bet pirmiausia – žmonėmis, kurie tiki savo vieta, nori ją keisti ir tai daro nuosekliai. Ši patirtis įkvepia kurti ateities kaimą jau šiandien.

Sumanių kaimų idėja Europoje

Kaimo plėtra Europoje per pastarąjį dešimtmetį išgyveno

paslaugos.

Ispanijoje didelis dėmesys skiriamas jaunimo įtraukimui – ten veikia programos, kuriose jauni žmonės gali kurti socialinius verslus gavę ne tik paramą, bet ir mentorystę bei priėjimą prie bendradarbiavimo erdvių. Suomijoje diegiamos telemedicinos paslaugos nutolusiose vietovėse, kurios leidžia senjorams ar žmonėms su negalia gauti nuotolinę konsultaciją tiesiai iš savo kaimo.

Lietuvos kontekste sumanūs kaimai dar tik įgauna pagreitį, tačiau Brožiai parodė, kad tokie modeliai yra įgyvendinami. Svarbu pažymėti, kad šiuose projektuose lėšos nėra skiriamos tik statyboms ar įrangai – didelė dalis finansavimo skirta mokymams, bendruomenės koordinavimui, vietos strategijų kūrimui ir komunikacijai. Tai leidžia kurti ilgalaikį pokytį, nes bendruomenė tampa ne tik naudotoja, bet ir kūrėja.

Brožių atveju taip pat suformuota vietos valdymo grupė, kuri periodiškai vertina pažangą, planuoja tolesnius žingsnius ir įtraukia naujus narius. Tai yra viena iš priežasčių, kodėl iniciatyva ne tik išliko, bet ir plėtojasi – šiuo metu svarstoma apie regi-

Vėžaičių dvaras – istorinė vertybė Minijos slėnių apsuptyje

Buvusios arklidės, Autorius Anaipol - Mano darbas, CC0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=41275378>

Vėžaičiai – jaukus miestelis Vakarų Lietuvoje, įsikūręs Klaipėdos rajone, šalia vaizdingų Minijos upės slėnių. Pro miestelį vingiuoja keli upeliai – Skinija, Gerdauja ir Žirgupis, kurių gyvybingas tekėjimas iki šiol džiugina vietos gyventojus. Tačiau ne tik gamtos grožis daro šį kraštą ypatingą – Vėžaičių istorija neatsiejama nuo čia stovinčio dvaro, kuris ilgus šimtmečius buvo svarbus kultūrinis, ekonominis ir architektūrinis židinys.

Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose Vėžaičių miestelis minimas XVI a., o dvaras – nuo XVIII a. pradžios. Net 300 metų Vėžaičių dvaras priklausė grafių Volmerių giminei. Būtent šios šeimos iniciatyva buvo suformuotas architektūrinis, istorinis ir urbanistinis palikimas liudijantis

Vėžaičių dvaro ansamblis, kurio dauguma pastatų išlikę nuo XIX a. pabaigos.

Į istorinę dvaro teritoriją veda išlikę dvaro vartai: pietiniai, vadinamieji „baltieji“, ir šiauriniai – „raudonieji“. Šių vartų kolonos tapo miestelio simboliu – jos pavaizduotos ir Vėžaičių herbe.

Dvaro kompleksui priklausė ne tik reprezentaciniai pastatai, bet ir ūkiniai statiniai: spirito varykla (bravoras), arklidės, karvidė, svirnas, sargybinė, koplytėlė, net jėgerio namas.

Ypač išskirtinis objektas – XIX a. pab. pastatyta dvaro sodybos koplytėlė, kurią savo vyro grafo Edvardo Volmerio atminimui pastatė jo žmona Marija Gorskytė-Volmerienė. Pasakojama, kad būtent šioje vietoje 1883 m. grafą mirtinai subadė jautis. Tai – viena iš jautriausių ir autentiškiausių dvaro istorijos detalių.

Vėžaičiai garsėja ir viena seniausių Telšių vyskupijos medinių bažnyčių – Šv. Kazimiero bažnyčia, kurią 1784 m. pastatė grafas Kazimieras Volmeris. Ši bažnyčia tapo ne tik tikėjimo, bet ir bendruomenės dvasinio gyvenimo centru.

Ne mažiau svarbus ir parkas, supantis dvaro pastatus. Jo teritorija buvo rekonstruota XX a. viduryje, o 1986 m. paskelbta vietinės reikšmės gamtos paminklu. Parkas įrengtas vakarinėje miestelio dalyje, prie Skinijos upelio. Jame – mišrus želdynų planavimas: saviti medžių deriniai, dekoratyviniai krūmai, natūrali slėnio topografija. Terasos skiria parko aukštumas ir žemumas, o pagrindinė alėja vingiuoja Ski-

nijos pakrante. Be vietinių rūšių medžių – liepų, beržų, šermukšnių, čia auga ir dygiosios eglės, vakarinės tujos, raudonieji ąžuolai, klevai, uosiai, vinkšnos, kaštonai. Kadaise per parką į dvarą vedė tanki liepų alėja – šiandien ji išlikusi tik iš dalies.

Tarp dvaro pastatų vienas reikšmingiausių – spirito varykla, arba bravoras. Šis mūrinis pastatas, statytas XIX a. pradžioje Leonardo Volmerio iniciatyva, buvo vienas pagrindinių ūkinio komplekso objektų. Čia gaminta degtinė tiekta net keturioms karčėmoms. Bravoras rekonstruotas 1965 m., o nuo 2016 m. pradėtas restauruoti pagal architektų A. Kinderienės ir J. Tilviko projektus. 2019 m. vienas iš bravoro pastatų buvo pritaikytas socialinėms reikmėms – čia įsikūrė šiuolaikiniai senelių globos namai „Senjorų dvaras“, teikiantys ilgalaikę ir trumpalaikę globą.

Kultūrinį gyvenimą Vėžaičiuose palaiko ir kitas dvaro pastatas – buvusios arklidės. Statytos 1908 m., jos atspindi neogotikinį stilių, pasižymi simetrišku tūriu ir kampiniu akcentu. XX a. 9-ajame dešimtmetyje arklidės restauruotos (projekto autoriai – architektė A. Meškauskienė ir konstruktorius P. Ramonas),

ir jose įsikūrė „Vėžaičių kultūros centras“. Čia vyksta parodos, šokio repeticijos, koncertai bei renginiai. Taip pat čia veikia Klaipėdos rajono savivaldybės J. Lankučio viešosios bibliotekos filialas.

Netoli pietinių vartų esantis jėgerio namas taip pat buvo pritaikytas naujam gyvenimui – jis restauruotas privačių savininkų lėšomis ir saugo autentišką bei dvaro atmosferą.

Šiuo metu dedamos pastangos atkurti kitus dvaro komplekso statinius ir pritaikyti visą teritoriją pažintinio bei ekologinio turizmo reikmėms. Parko erdvėse vyksta įvairūs kultūriniai renginiai, o vienas svarbiausių – tradicinė Oninių šventė, kuri Vėžaičiuose švenčiama nuo 1914 metų.

Vėžaičių dvaras – tai ne tik architektūrinis ir istorinis paveldas, bet ir gyvas vietos bendruomenės kultūrinio gyvenimo centras. Jis jungia praeities didybę su šiandienos poreikiais – tiek kultūriniais, tiek socialiniais. Čia išsaugota istorinė atmintis, puoselėjama gamta ir skleidžiasi bendruomeniškumas. Šis kampelis – tikras lobis tiek vietiniams, tiek svečiams, ieškantiems autentiškos, ramybės ir įkvėpimo.

„Europos Pulso“ informacija

Penkiems kultūros paveldo objektams atnaujinti – daugiau kaip 4 mln. eurų

Kultūros ministerijos patvirtinta finansinė priemonė „Paveldas“, skirta kultūros paveldo objektams atnaujinti ir įveikinti, įgauna pagreitį. Pasirašytos sutartys dėl penkių lengvatinių paskolų, pagal kurias bus atnaujintas vienas seniausių Lietuvoje kino teatrų, du dvarai, rezidencinė pilis ir tarpukario vila. Priemonė įgyvendinama kartu su bendrove ILTE, bendra šiems projektams skirtų paskolų vertė siekia beveik 4,1 mln. eurų.

„Ši finansinė galimybė puikiai reprezentuoja socialiai atsakingos paveldotvarkos kryptį, kurią Kultūros ministerija įtvirtino svarbiausiuose strateginiuose dokumentuose šių metų pradžioje, tad džiaugiamės matydami pirmuosius pozityvius rezultatus. Tai – puikus pavyzdys, kai tikslingos Europos Sąjungos investicijos ir privatus kapitalas leidžia įgyvendinti didelės apimties, kompleksiškus projektus, – sako kultūros viceministrė dr. Ingrida Veliutė. – Kiekvienas toks pritaikytas šiandienos reikmėms kultūros paveldo objektas tampa kultūros traukos centru, impulsu regiono ekonomikai, turizmui, naujų darbo vietų kūrimui. Ak-

tyvus paveldo valdytojų susidomėjimas priemone rodo, kad ji yra reikalinga ir savalaikė, todėl tikimės dar ne vienos sėkmės istorijos ateityje.“

Šiuo metu jau pasirašytos sutartys leis atgimti penkiems unikaliems kultūros paveldo objektams. Didžiausia, beveik 1,5 mln. eurų paskola, skirta seniausiam išlikusiam Lietuvos kino teatrui „Daina“ Kaune atnaujinti, pritaikant jį šiuolaikinėms kultūros paslaugoms. 790 tūkst. eurų paskola suteikta Kaimelio dvaro atnaujinimui, o ilgus dešimtmečius trunkantiems tvarkybos darbams pabaigti vienoje išpūdingiausių Lietuvos renesanso laikotarpio Panemunės rezidencinėje pilyje

Vilniaus dailės akademija gavo per 640 tūkst. eurų paskolą. Rytiniame korpusė bus įrengtas liftas neįgaliesiems ir modernizuotos visos inžinerinės sistemos. Druskininkų kurorto perlu laikomai medinei vilai „Oazė“ skirta beveik 600 tūkst. eurų paskola, kuri po atnaujinimo taps atvira visuomenei: joje bus organizuojami kultūriniai renginiai, meno parodos, koncertai, seminarai, kūrybinės dirbtuvės bei edukaciniai užsiėmimai. Kalnaberžės dvaro sodybai atnaujinti skirta daugiau nei 566 tūkst. eurų paskola – atnaujinant dvare bus įrengta viešoji erdvė renginiams, edukacijų salės, muziejus ir svečių kambariai.

Kultūros ministerija primena, kad finansinė priemonė „Paveldas“ veikia lengvatinių paskolų principu. Sėkmingai įgyvendinus projektą, dalis paskolos gali būti konvertuojama į negrąžinamą dotaciją. Šiuo Europos regio-

Andriaus Ufarto (ELTA) nuotraukoje – Panemunės pilis

ninės plėtos fondo lėšomis finansuojamu instrumentu, kurio bendra vertė siekia 5,5 mln. eurų, siekiama pritraukti privačias lėšas kultūros paveldo objektams atnaujinti ir įveikinti. Priemonę administruoja ILTE, o paskolų

sutartys gali būti pasirašomos iki 2029 m. birželio 29 dienos.

Daugiau skaitykite: <https://lrv.lt/lt/naujienos/penkiems-istoriniams-objektams-atnaujinti-daugiau-kaip-4-mln-euru-csvz/>

Kultūros ministerija stiprina tarptautinį bendradarbiavimą kovos su dezinformacija srityje

Kovos su dezinformacija strategijos, tarptautinė praktika, žodžio laisvės užtikrinimo klausimai bei tautinių mažumų

informavimo politika – tokias pagrindines temas kultūros viceministras dr. Viktoras Denisenko šiandien aptarė su habil. dr. Elž-

bieta Kuzborska-Pacha, ESBO vyresniąją patarėją teisės klausimais Rytų Europos, Kaukazo ir Centrinės Azijos skyriuje.

Susitikimo metu ypatingas dėmesys skirtas visuomenės informacinio atsparumo stiprinimui. Diskutuota apie kovos su dezinformacija strategijas, tarptautinės patirties pritaikymą, žodžio laisvės apsaugos mechanizmus bei tautinių mažumų informavimo politiką, analizuojant, kaip šie elementai gali prisidėti prie atviros ir atsparios informacinės aplinkos kūrimo.

„Kova su dezinformacija yra iššūkis, kurio jokia valstybė negali spręsti viena. Todėl tarptautinis bendradarbiavimas yra ne tik svarbus, bet ir būtinas, siekiant kurti patikimą informacinę aplinką bei stiprinti visuomenės atsparumą. Džiaugiuosi, kad galime

keistis patirtimi su tokiais partneriais kaip ESBO“, – sakė kultūros viceministras V. Denisenko.

Susitikimas su ESBO atstove taip pat yra vienas iš rengiamo Kovos su dezinformacija ir manipuliacijomis plano kūrimo etapų. Jo metu pristatytos pirminės plano kryptys ir gairės, aptartos jų stiprinimo galimybės, priemonių veiksmingumas bei skirtingų sektorių vaidmuo.

„Labai džiugu matyti, kad Lietuva žengia pažangiu ir įtraukiu keliu, kurdama nacionalinį kovos su dezinformacija planą. Pripažindama tiek tautinių mažumų pažeidžiamumą, tiek jų vaidmenį bendram visuomenės atsparumui, Lietuva tampa svarbiu regioniniu pavyzdžiu“, – pabrėžė dr. habil. E. Kuzborska-Pacha.

Kaip numatyta Vyriausybės programos įgyvendinimo plane,

rengiant ir įgyvendinant šį dokumentą bus siekiama glaudaus bendradarbiavimo su kultūros ir švietimo institucijomis, žiniasklaida, akademinė bendruomene, nevyriausybinėmis organizacijomis bei kitais socialiniais ir ekonominiais partneriais.

„Šie susitikimai – svarbus žingsnis telkiant ekspertines pajėgas ir užtikrinant platų suinteresuotųjų šalių įsitraukimą“, – pabrėžia V. Denisenko.

Planuojama, kad dokumentas bus parengtas iki šių metų pabaigos. Iki šiol Kultūros ministerija jau surengė susitikimus su NVO atstovais, žiniasklaida bei kitais partneriais.

Daugiau skaitykite: <https://lrv.lt/lt/naujienos/kulturos-ministerija-stiprina-tarptautini-bendradarbiavima-kovos-su-dezinformacija-srityje-mvll/>

Ar esperanto jau pasmerktas užmarščiai?

Esperanto kalba buvo sukurta 1887 metais kaip universali antroji kalba – lengvai išmokstama visiems ir nepriklausoma nuo tautybės.

Ką labiausiai mėgdavai veikti nuobodžioje matematikos pamokose? Adamui Żyłkai, lenkui, gyvenančiam Madride, įprasti būdai – piešinėliai sąsiuvinyje ar stalo kampuose – nebuvo pakankamai įdomūs. Taip, būdamas 17 metų, jis ėmė mokytis esperanto kalbos per „Vikipediją“. Vėliau pradėjo lankytis esperantininkų renginiuose, o dabar, praėjus keletriems metams, jis – vienas iš TEJO (Tutmonda Esperantista Junulara Organizo – Pasaulinės esperantininkų jaunimo organizacijos) vadovų.

Kas tai per kalba?

Esperanto gimė iš idėjos sukurti lengvą, nešališką, visiems žmonėms bendrą kalbą. Kalba buvo siejama su žydų tautybe ir taikos pasaulyje idėja, todėl nacių bei stalinistinių režimų laikais buvo persekiojama, bet vis dar gyvuoja ir siūlo alternatyvą hegemoninėms kalboms. Jos kūrėjas Ludwik Lejzer Zamenhof buvo įsitikinęs, kad „kiekvienas nacionalizmas žmonijai atneša tik nelaimę“.

Kalbos paprastumas grindžiamas tuo, kad nėra išimčių – daug žodžių sudaroma su priešdėliais ir priesagomis. Sakoma, kad išmokęs esperanto, vėliau lengviau mokaisi kitų kalbų. Tai patvirtina tiek Adamas (esperanto buvo jo šeštoji kalba, po kurios išmoko dar dvi), tiek vadinamasis Paderborno metodas, kurį tyrinėjo Essekso universitetas ir kitos institucijos.

Pavyzdžiui: jei žodis „lerni“

reiškia „mokytis“, tai „lerni-jo“ – mokykla. Pridedi „-ejo“ ir turi vietą, susijusią su veiksmu: vendejo (parduotuvė), juĝejo (teismas). Taisyklės paprastos, o išimčių nėra – tad kelių bazinių žinių pakanka pradėti kalbėti. Nors žodynas daugiausia pagrįstas romanų kalbomis, yra ir slavų, germanų, graikų kalbų elementų, tačiau kalbos šalininkai teigia, kad ji vis tiek lengviau išmokstama nei anglų ar prancūzų.

Kodėl ne anglų kalba?

„Kodėl gi ne anglų?“ – paklaustų ne vienas. Tačiau Adamas perspėja: tai klaidingas įsitikinimas. Apie 80 proc. pasaulio gyventojų nemoka anglų kalbos, o daugelis, net ir mokantys, nedrįsta ja laisvai kalbėti. Kaip sakė personažė Gloria seriale „Moderni šeima“: „Ar tu bent supranti, kokia aš protinga ispaniškai?!“ Be to, privilegijuojami gimtakalbiai iš Sandraugos šalių, o kitiems tai tampa barjeru.

O kaip sekasi esperanto ES institucijose?

Europos Komisija esperanto neremia – anot 2013 m. memorandumo, tai „pareikalautų daug laiko ir išteklių“, o daugiašališkumo politika yra įvairovės, o ne vienodumo palaikymas.

Nela Riehl, Europos Parlamento Kultūros ir švietimo komiteto pirmininkė, pažymi, kad „po „Brexit“ anglų kalba tapo antrąja daugumos ES piliečių kalba – ji atlieka tą pačią funkciją, kokią turėtų esperanto“. Visgi ji pripažįsta, kad „esperanto svariai prisidėjo prie tautų bendravimo per kalbinius ir kultūrinius skirtumus – esperantininkų bendruomenė visada palaikė demokratiją ir internacionalizmą.“ Verta paminėti, kad Vengrijoje esperanto yra pripažįstama kaip gyvoji kalba ir tinka kaip įrodymas stojant į universitetus.

Kalbos renesansas platformose?

Nuo 2024 m. gegužės esperanto galima mokytis per „Duolingo“ – Adamas juokiasi, kad tai „vienintelė kalba, kurią ten iš tikrųjų galima išmokti“. Taip pat egzistuoja kitos platformos: „Esperanto12“ ir „Lernu“.

Nepaisant to, net optimistiškiausiais skaičiavimais šia kalba pasaulyje kalba ne daugiau nei 2 milijonai žmonių, o tai sukuria užburtą ratą – mažai žmonių ją

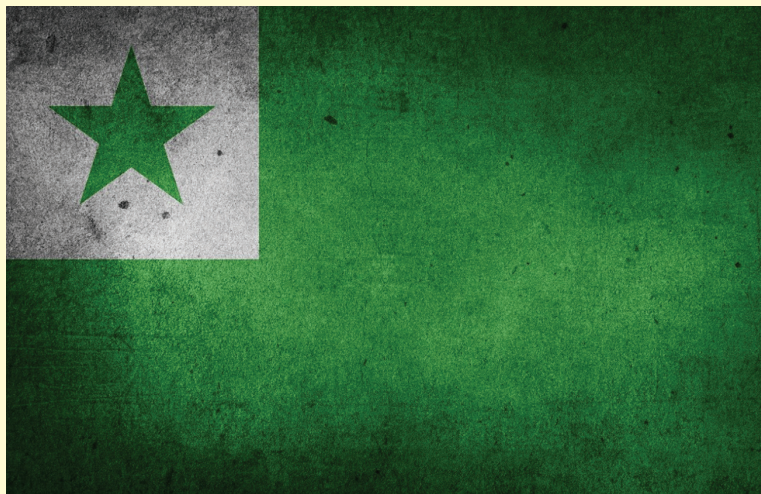

Image by Chickenonline from Pixabay

mokosi, nes... mažai kas ją moka.

Nuo tada, kai 1985 m. UNESCO Generalinė Asamblėja pripažino esperanto potencialą „tarp-tautiniam tautų supratimui ir bendravimui“, judėjimas vis dar gyvas. Adamas, TEJO ir kiti entuziastai toliau skleis žinių, mokys kalbos ir sieks jos vertės. Tačiau galutinį sprendimą priimsime mes visi – ar esperanto dar turi vilties, ar paliksime šią kalbą praeityje?

Jaunieji žurnalistai Europoje – Susipažink su autoriumi

Guilherme Alexandre Jorge (Lexi)

„Galite mane vadinti Lexi. Mane domina teisė, konsultavi-

mas, žurnalistika ir politika.

Kai neskatinu Europos federacijos idėjos ar nedalyvauju „Erasmus+“ projektuose, mane galima rasti skaitant, sportuojant, rašant poeziją arba juokiant draugus „tėčio juokeliais“. Taip pat esu Taylor Swift gerbėjas.“

Straipsnio bendraautorai: Efe Yalabikoglu, Friederike Kroege

Straipsnis atspindi tik autorių nuomonę. Europos Komisija ir „Eurodesk“ neatsako už jo turinį.

Daugiau skaitykite: https://youth.europa.eu/news/esperanto-beyond-hope_en

Pažanga dėl Europos Komisijos Jaunimo patikros: kaip sustiprinti jaunimo balsą ES sprendimų priėmime

Europos Komisija daro tikrą pažangą įgyvendindama „Jaunimo patikrą“ (Youth Check), kurios tikslas – užtikrinti, kad jaunų žmonių balsai, poreikiai ir požiūriai būtų kiekvienos ES politikos šerdyje.

Kas yra Jaunimo patikra?

Jaunimo patikra – tai procesas, kurio metu Europos Komisija vertina, kaip nauji politikos pasiūlymai gali paveikti jaunus žmones. Prieš pritariant bet

kokiai svarbiai ES politikai yra analizuojamas jos aktualumas jaunimui bei vykdomos konsultacijos su jaunais žmonėmis. Ši iniciatyva buvo pristatyta kaip Europos jaunimo metų (2022) palikimo dalis.

Kodėl tai svarbu?

Jaunimo patikra sustiprina jaunimo vaidmenį priimant ES sprendimus, įtraukdama jų perspektyvas į įvairias politikos sritis. Tai tampa svarbiu įrankiu, leidžiančiu sistemingai įtraukti jaunus žmones į ES politikos formavimą.

2025 m. patikros taikymas

Komisija pritaikė Jaunimo patikrą 2025 m. Komisijos darbo programai. Skirtingi Komisijos departamentai įvertino, kaip jų iniciatyvos gali paveikti jaunus žmones, ir išsipareigojo konsultuotis su jaunimu dėl šių 12 iniciatyvų:

- 2030 m. vartotojų darbo-tvarkė (įskaitant veiksmų planą vartotojams bendrojoje rinkoje).
- ES plėtros strategija: politikų peržiūra ir reformos.
- Naujas veiksmų planas Europos socialinių teisių ramsčiui įgyvendinti.
- ES kovos su rasizmu strategija.

- ES parengtumo sąjunga.
- ES pilietinės visuomenės apsaugos ir stiprinimo strategija.
- Europos demokratijos skydas.
- Europos vandenynų paktas.
- Daugiametės finansinės programos po 2027 m. pasiūlymai.
- Kokybiškų darbo vietų veiksmų planas.
- Įgūdžių sąjunga (Union of Skills).
- Vizija žemės ūkiui ir maistui.

Kaip įtraukiamas jaunimas?

Jauni žmonės ir jaunimo organizacijos buvo įtraukti per įvairias platformas, tarp jų:

- Jaunimo politikos dialogai su komisarais;
- ES jaunimo konferencijos (ES jaunimo dialogo dalis);
- ES jaunimo suinteresuotųjų šalių grupė;
- Teminės dirbtuvės, fokus grupės ir susitikimai;
- Europos piliečių panelės ir įsitraukimo platforma.

Ypatingas dėmesys buvo skirtas jaunų piliečių atsakymams viešosiose konsultacijose.

Ką rodo duomenys?

Informacija apie jaunimo poreikius ir rūpesčius renkama ir per plačios apimties apklausas, tokias kaip Eurobarometras apie ES iššūkius ir prioritetus jaunimo akimis. Ši apklausa pasiekė daugiau nei 25 900 jaunų žmonių (nuo 16 iki 30 metų). Šie duomenys padeda analizuoti, kaip siūlomos politikos paveiks jaunimą visoje Europoje.

Žvilgsnis į ateitį

Jaunimo patikra yra konkretus žingsnis siekiant, kad ES politikos formavimas būtų įtraukėsnis, skaidresnis ir jautresnis jaunimo poreikiams. Komisija jau pradėjo taikyti šį mechanizmą rengiant 2026 m. darbo programą.

Daugiau skaitykite: https://youth.europa.eu/news/progress-european-commission-youth-check-amplifying-young-voices-eu-policy-making_en

ŽYMĖKITĖ DATA – 2026 m. Europos jaunųjų žurnalistų bendruomenė laukia jūsų!

Ar svajoji tapti žurnalistu? O gal jau turi turinį ir nori, kad tavo balsas būtų išgirstas visoje Europoje? Štai tavo šansas!

„Eurodesk“ kartu su Europos Komisija kviečia jaunus, kūrybingus ir motyvuotus žmones prisijungti prie 2026 m. Europos jaunųjų žurnalistų bendruomenės (angl. Pool of Young Journalists in Europe).

Kas gali dalyvauti?

Ši unikali iniciatyva skirta 18–30 metų jaunimui iš visos Europos. Jei 2026 m. vasario 1 d. tau jau bus sukakę mažiausiai 18 metų – tu gali teikti paraišką!

Dar geresnė naujiena – pirmą kartą dalyvauti gali visi 36 Eurodesk šalių gyventojai, t. y.:

ES šalys, taip pat Islandija, Lichtenšteinas, Šiaurės Makedonija, Norvegija, Serbija, Turkija, Ukraina, Sakartvelas, Šveicarija.

Ką veiksi, jei būsi atrinktas?

Būdamas šios bendruomenės nariu, turėsi galimybę kurti turinį, kuris atspindės jaunimo nuomonę, patirtis ir lūkesčius Europoje. Tavo kūryba gali būti įvairi:

tinklalaidės, straipsniai, vaizdo siužetai, multimedijos turinys.

Visi darbai bus publikuojami Europos jaunimo portale (European Youth Portal), kuris sulaukia tūkstančių lankytojų iš visos Europos.

Tai – puiki galimybė tobulinti žurnalistinius įgūdžius, plėsti kontaktų ratą, dirbti su profesionalais ir garsinti savo vardą Europos mastu.

Kada ir kaip teikti paraišką?

Paraiškų teikimas prasidės 2025 m. rugsėjo 8 d.

Visa informacija apie atranką, kriterijus ir pateikimo formą bus paskelbta netrukus, todėl sekite naujienas „Eurodesk“ ir Europos jaunimo portale!

Jei domiesi žurnalistika, nori garsinti jaunimo balsą, atstovauti savo šaliai tarptautinėje erdvėje ir tapti Europos jaunimo balsu – nepraleisk šios progos!

Pasidalink šia žinia su draugais – galbūt būsite kolegos šiame įkvėpiančiame projekte!

Daugiau skaitykite: https://youth.europa.eu/news/save-date-2026-pool-of-young-journalists-europe_en

“Clean Energy for EU Islands”: salų energetikos ateities vizija ES kontekste

Bonaire, Saba ir St. Eustatius žengia link 100 proc. atsinaujinančios energetikos – pažangūs tinklai, saugyklos, skaitmeninė infrastruktūra

1. Inicijatyvos esmė ir misija

„Clean Energy for EU Islands“ iniciatyva, pradėta 2017 m., teikia ilgalaikę strategiją energetinei nepriklausomybei pasiekti per atsinaujinančius išteklius mažose salose, neprisijungusiose prie pagrindinio tinklo. Pavyzdžiui, tikslas – iki 2030 m. palaikyti 100 proc. atsinaujinančią energetiką, sumažinti priklausomybę nuo brangių iškastinio kuro importų, gerinti oro kokybę ir skatinti vietos ekonomiką.

2. CE4EUI sekretoriatas ir „30 for 2030“ programa

Europos Komisija įsteigė sekretoriata kaip patariamąjį ir

ekspertinį centrą, remiantį salų bendruomenes, reguliatorius, operatorius ir vietos valdžias. Nuo 2023 m. tęsiasi trečioji iniciatyvos fazė, kurioje 30 salų per trejus metus gauna techninę pagalbą pagal programą „30 for 2030“.

3. BES salų atvejis – techninė pagalba

2025 m. sausio 24 d. išleistas dokumentas „Technical Assistance for Smart Electricity Systems, BES islands“ pristato pirmą techninės pagalbos etapą – pažangios matavimo infrastruktūros (AMI) planavimą ir įgyvendinimą Saboje, Bonaire ir St. Eustatius. Dokumentas apima keturis pagrindinius analizės etapus: esamos

infrastruktūros vertinimą, verslo modelių analizę, kitų salų patirties pritaikymą ir strategines rekomendacijas ateičiai.

4. AMI reikšmė

Pažangi matavimo infrastruktūra (AMI) leidžia realiu laiku rinkti duomenis apie elektros vartojimą, automatizuoti energijos apskaitą, optimizuoti vartojimą ir aktyvuoti vartotojus per demand-side management (DSM) priemones. Tai ypač svarbu saloms, kurios nori efektyviai valdyti elektros gamybą iš atsinaujinančių šaltinių.

5. BES salų tikslai ir infrastruktūra

Saba nuo 2018 m. pereina prie atsinaujinančios energetikos – apie 40 proc. energijos jau gaminama iš saulės. Iki 2025 m.

planuojama pasiekti 90 proc. atsinaujinančios elektros, pasitelkiant saulės ir vėjo jėgaines bei baterijų saugyklas. St. Eustatius taip pat planuoja iki 80 proc. pereiti prie atsinaujinančios energijos, įgyvendinant didelės apimties saugyklų ir generavimo projektus.

6. Kitų salų patirtys ir rekomendacijos

CE4EUI analizuoja Graikijos, Ispanijos, Portugalijos ir kitų salų patirtį – ypač Kythnos, Samos ir Azorų salų. Naudojamos gerosios praktikos padeda formuoti efektyvius techninius ir reguliacinius sprendimus, kuriuos galima pritaikyti BES salose.

7. Pagrindinės ES gairės salų energetikai

Europos Sąjunga parengė me-

todinę sistemą „Island Clean Energy Transition Agenda“ (ETA), kuri padeda saloms planuoti perėjimą prie švarios energetikos. ETA apima veiksmų planus, technologijų pasirinkimą, skaitmeninimą, DSM, sektorių integraciją ir tinklo valdymo sprendimus.

8. Nauda ir perspektyvos

Perėjimas prie pažangių elektros sistemų salose atneša daug naudos: mažesnės energetikos sąnaudos, sumažėję CO₂ išmetimai, patikimesnis elektros tiekimasis, naujos darbo vietos ir vietos ekonomikos stiprinimas. BES salos, sėkmingai įgyvendinusios šiuos projektus, gali tapti pavyzdžiu kitoms saloms visoje Europoje ir prisidėti prie ES klimato tikslų įgyvendinimo.

„Europos Pulso“ informacija

Leeuwarden–Friesland 2018: Europos kultūros sostinė, formuojanti bendruomenę

Door Ben Bender, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=60548274>

2018 metais Leuwardenas – Frizijos provincijos sostinė Nyderlanduose – buvo paskelbta Europos kultūros sostine. Kartu su Valeta (Malta), miestams pristatė ambicingą kultūrinę programą, kuri išsiskyrė bendruomeniškumu, įtraukumu ir tvarumu. Šis titulas buvo ne tik prestižas, bet ir galimybė transformuoti miestą, įtraukiant vietos gyventojus, kūrėjus ir svečius iš visos Europos.

Bendruomeniškumas ir kūrybiški projektai

Pagrindinė Leeuwarden–Friesland 2018 programos idėja buvo „Iepen Mienskip“ – friziškai „atvira bendruomenė“. Tai koncepcija, kviečianti gyven-

tojus veikti kartu, būti socialiai aktyvius, prisidėti prie kultūros kūrimo bei regiono stiprinimo. Ši idėja buvo įgyvendinama per daugiau nei 800 renginių ir projektų, vykusių tiek mieste, tiek visoje Frizijos provincijoje. Vienas iš ryškiausių kultūrinių

projektų – „11Fountains“. Kiekvienam iš vienuolikos Frizijos miestų buvo sukurtas unikalus fontanas, atspindintis vietos istoriją, identitetą ar gamtą. Šie meno kūriniai ne tik tapo turistiniais objektais, bet ir vietinių pasididžiavimo simboliais. Kitas svarbus projektas – paviljonas „Obe“, skirtas kalbų ir kultūrų įvairovei, ypatingą dėmesį skiriant frizų kalbai ir mažumų kultūrai.

Ilgalaikis poveikis regionui

Leeuwarden–Friesland 2018 sulaukė apie 5,3 milijono lankytojų – tai rekordinis skaičius šiam regionui. Dar svarbiau – net 68 procentai vietos gyventojų jautėsi tiesiogiai ar netiesiogiai įtraukti į veiklas. Apie 10 procentų dalyvavo kaip savanoriai. Programa „Frii Stiper“ skatino bendruomenės narius prisidėti prie renginių organizavimo, viešinimo ir meno sklaidos.

Kultūros sostinės metai buvo ne vienkartinis renginys, o pradžia ilgalaikiam kultūriniam atsinaujinimui. Įgyvendinta vizija „Arcadia“ – tai kultūrinė trienalė, vykstanti kas trejus metus: 2022 m. surengta pirmoji, planuojamos 2025 ir 2028 m. dalys. Tai įtvirtina Leuwardeną kaip vieną iš ilgalaikių kultūros ir inovacijų centrų Nyderlanduose.

Šis pavyzdys rodo, kaip kultūra gali tapti bendruomenių stiprybės šaltiniu. Per meną ir dalyvavimą Leeuwarden–Friesland 2018 pakeitė ne tik miesto veidą, bet ir jo gyventojų požiūrį į bendrystę, tapatybę ir bendrą ateitį. Tai viena iš sėkmingiausių Europos kultūros sostinės istorijų, palikusi tvarų ir įkvepiantį pėdsaką visai Europai.

Kultūros sostinės titulas miestui suteikė galimybę ne tik sustiprinti savo kultūrinę tapatybę, bet ir padidinti ekonominį aktyvumą. Į Leuwardeną atvykę lankytojai prisidėjo prie vietos turizmo augimo, o kultūros sektorius sulaukė papildomo finansavimo ir tarptautinio matumo. Verslas, menas, švietimas ir viešosios institucijos buvo įtraukti į bendrą kūrybinį procesą, kuris sustiprino partnerystes ir paskatino naujas iniciatyvas.

Pavyzdys Europai – kultūra kaip pokyčių variklis

Frizijos regionas, pasižymintis stipriu kultūriniu savitumu ir frizų kalbos puoselėjimu, 2018 metais tapo platforma mažumų kalbų ir kultūrų reprezentacijai. Paviljonas „Obe“ ir renginiai, skirti kalbų įvairovei, iškėlė diskusiją apie kultūrinę įtrauktį Europoje. Tokios iniciatyvos buvo

itin aktualios globalizacijos ir kultūrinės homogenizacijos kontekste.

Be didžiųjų meno projektų, daug dėmesio skirta aplinkosaugai ir klimato temoms. Inicijatyvos, kaip „Kening fan 'e Greide“ (Pievinės pelėdos karalius) atkreipė dėmesį į nykstančių paukščių rūšis, tvarų žemės ūkį ir kraštovaizdžio saugojimą. Tokie projektai parodė, kad kultūra gali būti tvartos ateities dalis ir tapti aplinkosauginio švietimo priemone.

Visos šios iniciatyvos prisidėjo prie Leuwardeno reputacijos kaip modernaus, atsakingo ir kūrybiško miesto formavimo. Po 2018 metų miesto kultūrinė infrastruktūra išliko aktyvi: muziejai, galerijos, bendruomenių centrai ir festivaliai veikia toliau, įtraukdami gyventojus ir lankytojus į turtingą kultūrinį gyvenimą.

Leeuwarden–Friesland 2018 patirtis šiandien laikoma vienu sėkmingiausių Europos kultūros sostinės projektų. Ji tapo modeliu kitiems miestams, norintiems ne tik rengti kultūros šventę, bet ir sukurti ilgalaikę vertę vietos bendruomenei. Projektas įrodė, kad kultūra gali būti ne tik pramoga, bet ir pokyčių variklis – tiek socialinių, tiek ekonominių, tiek aplinkosauginių.

„Europos Pulso“ informacija

Nyderlandų miestai ir jų garsieji sūriai: nuo Gouda iki Edam

Nyderlandai – tai ne tik vėjo malūnai, tulpės ar kanalai. Tai šalis, kurios tapatybė glaudžiai susijusi su sūriu – viena iš svarbiausių olandų gastronominių ir kultūrinių vertybių. Visame pasaulyje žinomi pavadinimai, tokie kaip „Gouda“, „Edam“ ar „Leidse Kaas“, yra ne tik sūrių rūšys, bet ir miestai, kuriuose gimė šios tradicijos. Šiame straipsnyje kviečiame leisti į kelionę po garsiausius Olandijos sūrio miestus – su jų istorija, kultūra ir skoniu įvairove.

Gouda – tikriausiai garsiausias vardas olandiškų sūrių pasaulyje. Šis miestas, įsikūręs Pietų Olandijoje, nuo XIV a. garsėja sūrių prekyba. Nors sūris čia nebuvo gaminamas tiesiogiai, ūkininkai iš aplinkinių kaimų savo gaminius atgabendavo į miesto turgų. Čia jie buvo sveriami, vertinami ir parduodami pagal griežtas gildijų taisykles. „Gouda“ sūris – tai pusiau kietas, kreminės tekstūros sūris, kuris priklausomai nuo brandinimo laiko gali būti švelnus ar ryškiai pikantiškas. Šiandien mieste vis dar vyksta istoriniai sūrių turgūs, pritraukiantys tūkstančius lankytojų iš viso pasaulio. Be to, Gouda miestas siūlo muzie-

jus, edukacinius turus ir net sūrio dirbtuves, leidžiančias lankytojams patiems pasigaminti savo sūrio versiją.

Edam – dar vienas garsus Nyderlandų miestas, kurio vardu pavadintas sūris taip pat žinomas tarptautiniu mastu. Skirtingai nei „Gouda“, „Edam“ sūris tradiciškai formuojamas į mažus rutuliukus ir padengiamas raudonu vašku. Jo skonis – švelnesnis, mažiau riebus, todėl mėgstamas tiek vaikų, tiek suaugusiųjų. Svarbu paminėti, kad „Edam“ sūriai buvo itin mėgstami jūreivių – dėl savo formos ir sandarumo jie ilgai išsilaikydavo laivų triumuose, nesugedavo net ilgų kelionių metu.

Mieste iki šiol rengiami teatralizuoti sūrių turgūs, kur lankytojai gali pamatyti autentiškas prekybos scenas su nešikais, svėrėjais ir pirkėjais, vilkinčiais istoriniais kostiumais, taip atkuriant XVI–XVII a. prekybos dvasią.

Alkmaar – tai miestas, kuriame sūrių turgus tapo tikru reginiu ir turistine atrakcija. Nuo 1593 metų čia nepertraukiamai vyksta vienas garsiausių sūrių turgų šalyje. Kiekvieną penktadienį nuo balandžio iki rugsėjo aikštėje galima stebėti, kaip sūrių nešikai su baltomis skrybėlėmis perneša sūrius ir svėrimo zonas, kur jie tikrinami, ragaujami ir parduodami. Visa tai vyksta pagal senąsias gildijų tradicijas. Nors šiandien šie turgūs labiau simboliniai, jie vis dar primena Olandijos prekybos ir amatininkystės istoriją. Mieste taip pat įsikūręs Sūrio muziejus (Hollands Kaasmuseum), kuriame lankytojai gali susipažinti su pieno perdirbimo įrankiais, sūri-

ninkų amatų ir netgi paragauti įvairių sūrio rūšių.

Leiden – ne toks garsus kaip Gouda ar Edam, tačiau pasižymi savitu skoniu ir ilgamete sūrininkystės tradicija. Iš čia kiles „Leidse Kaas“ – tai sūris su kmynais, gaminamas iš nugriebto pieno. Šis sūris buvo ypač vertinamas tarp darbininkų ir jūrininkų dėl savo ilgo galiojimo ir stipraus, prieskonių sustiprinto skonio. Jo unikalumas slypi ne tik prieskoniuose, bet ir specifinėje gamybos technikoje, kuri iki šiol perduodama iš kartos į kartą. Leidene taip pat galima aplankyti tradicinį turgaus paviljoną ir paragauti vietinio sūrio tiesiog miesto širdyje.

Kelionė po Nyderlandų sūrio miestus atskleidžia daugiau nei tik skonį įvairovę – ji parodo, kaip glaudžiai kulinarinės tradicijos susijusios su miestų istorija, ekonomika ir kultūra. Sūris

Autorius Christian Bauer - <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=50892>

čia – ne tik produktas, bet ir pasididžiavimas, bendruomenės tapatybės dalis. Šie miestai ne tik išlaikė senąsias tradicijas, bet ir prisitaikė prie šiuolaikinio turizmo ir gastronomijos poreikių. Tad kitą kartą ragaujant „Gouda“, „Edam“ ar „Leidse Kaas“, verta prisiminti, kad tai – ne tik skonis, bet ir istorija, atėjusi iš gyvų, tradicijomis alsuojančių miestų, kur sūris – tai daugiau nei maistas.

Leidėjas: Linale s.r.o, redaktorė Lineta Žalaitė, www.europospulsas.lt, info@europospulsas.lt, išsina kas savaitę.

Už visą turinį „Europos pulse“ atsakingi tik autoriai ir jų nuomonės nebūtinai atspindi Europos Sąjungos poziciją. Europos Sąjunga negali būti už jas atsakinga.